

Naročnina listu: --
 Celo leto . . . K 12.—
 Pol leta . . . " 6.—
 Četrť leta . . . " 3.—
 Mesečno . . . " 1.20
 Danaj Avstrije: ----
 Celo leto . . . " 15.—
 Posamezne številke
 -- 16 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računajo po 18 v.
 od 6 redne petivrstice:
 večkratnih oznanilih vs.
 -- popust.
 „Straža“ izhaja v p.
 deljek in petek popold.
 Rokopis se ne vrača.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
 Broška ulica, 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure dopoldne.

Na Nemškem zmagala revolucija.

Socialna demokratija na Nemškem imajo vso oblast v rokah. — Proglasili so republiko — Nemški cesar in prestolonaslednik sta se odpovedala. — Bavarski kralj odpotoval z Monakova. — Cesar Karel se tudi namerava odpovedati. — Jugoslovanska mobilizacija.

Mobilizacija jugoslovanske armade.

Vojske je sicer konec, a našim krajem pretijo nove nevarnosti. V naše kraje se valijo armade, ki bežijo iz Italije v svoje domove. Na stotisoče vojakov je prepuščenih popolnoma lastni usodi: brez vodstva, brez živih tavarjav okoli, kradejo, plenijo in požigajo. Tudi na druge načine grozijo nemiri in neredi v naših krajih. Mir in red pa more napraviti samo dobra in številna armada. Radi tega je slovenski poveljenik za narodno obrambo izdal razglas, da se morajo častniki, črnovojniki in moštvo letnikov **1879** do **1900** nemudoma zglasiti pri svojih kadrih v Ljubljani, Borovljah, Celju in Mariboru. General Maister, vojaški poveljenik Spod. Štajerja, je izdal poziv, da se morajo vsi moški omenjenih letnikov zglasiti dne 18. novembra t. l. ob 8. uri dopoldne v Celju v vojašnici 87. pešpolka, t. j. oni, ki so doma v okraj. glavarstvih Celje, ekspozitura Mozirje, Brežice, Konjice, Slovenji Gradec in mesto Celje. V Mariboru v domobranski vojašnici oni, ki so doma iz okrajnih glavarstev Maribor, Radgona, Ljutomer, Ptuj ter iz mest Maribor in Ptuj. Zglasiti se morajo tudi invalidi, ki so začasno superarbitrirani in vsi oproščenci. Izvzeti so: Zdravniki, ki so bili dosedaj oproščeni; oni, ki so bili za vsako vojaško službo nesposobni; oni, ki že služijo v jugosl. armadi; duhovniki in oni, ki radi zdravniško dokazane bolezni ali pohljenosti ne morejo k zglasenju. Vse oblasti in podjetja, ki so neobhodno potrebna za vzdrževanje javnega reda, prehrane, prometa itd. in ki imajo uslužbene moške omenjenih letnikov, naj se glede oprostitev obrnejo na vojaško poveljstvo za Sp. Štajer v Mariboru. Prometne zapreke ali slabo vreme ne oprostijo zglasenja na določeni dan nikogar. K zglasenju mora vsakdo prinesiti od občine obstavljeno izkaznico, da je zglasenec res dotična oseba. Tudi druge vojaške listine naj prinesejo s seboj. Radi težke prehrane si naj vsakdo prinese za dva dni živil. Kdor se dne 18. novembra ne bo zglasil v Celju ali v Mariboru, se ga bo smatralo dezertarjem, orožniki ga bodo pritirali ter bo kot izdajalec domovine najstrožje kaznovan. — Opozarjamo naše mladeniče in vojake, da ta odredba ni mobilizacija za vojsko, temveč to se je odredilo samo, da

se napravi v naših krajih red in mir. Vojaki bodo opravljali samo službo za vzdrževanje rednih razmer. Služba bo trajala morda samo mesec dni. Zatoraj se zglasite brez bojazni vsi. Domovina vas nujno potrebuje! Zatoraj vsi pod jugoslovansko zastavo!

Plače častnikom in moštvu narodnih čet.

Plače oziroma službeni prejemki za častnike in moštvo narodne vojske so začasno urejeni sledeče: Pristojbine častnikov ostanejo začasno do nove ureditve neizpremenjene in sicer se bodo izplačevali saržni prejemki in vojna doklada. Moštvo in poddesetniki dobijo štiri (4) krome, sarže od desetnika dalje pa pet (5) kron na dan ter tudi hrano. Vsak oddelek mora skrbeti za prehrano častnikov in moštva. Relutum za preskrbo znaša za vojaške osebe brez razlike šest (6) kron na dan. Relutum se sme izplačevati samo onim, ki imajo v kraju, kjer služijo, svoje družine ali stariše, pri katerih se lahko prehranjujejo. Onim pa, ki nimajo prilike udeležiti se skupno vojaške prehrane, ali prehrane pri svojih, se sme izplačevati dnevno devet (9) kron. Poveljniki oddelkov morajo skrbeti, da se oni, kateri dobivajo relutum, ne udeležujejo vojaške prehrane. Tuje čete, ki se samo mimogrede nahajajo na slovenskem ozemlju, ne dobijo nobenih denarnih prejemkov. Vsem poveljnikom je naročeno, da varčujejo z zalogami živil ter da po potrebi uredijo prehrano častnikov in moštva.

Vrhovni poveljenik ententinih čet na vzhodu „Narodnemu veču“ in „Narodnemu svetu“

Reka. (Brezžična brzojavna postaja dne 6. novembra ob 2. uri 30 minut ponoči) Poveljenik ententinih čet na vzhodu je brzojavil „Narodnemu veču“ in „Narodnemu svetu“ sledeče:

Zavezniške vojske na vzhodu z entuziazmom pozdravljajo Narodno veče Jugoslovanov v Zagrebu in Ljubljani, kakor tudi novo jugoslovansko vojsko na suhem in na morju, ki stoji pod zastavo zavezniških vojsk za zmago svobode in pravice.

Zavezniške vojske računajo, da bodo jugoslovanske čete v Zagrebu in Ljubljani nemudoma stopile v tesno zvezo s poveljnikom zavezniških vojsk v Belgradu in ta zveza bo simbol edinstva, osnovanega na krvi proti skupnemu sovražniku vseh Slovanov, ki so rešeni izpod Habsburžanov

Franchet d'Esperey

Wilson osvobojenim narodom bivše Avstro-Ogrske.

Wilson je poslal na vlade narodnih držav bivše Avstro-Ogrske sledečo brzojavko:

Predsednik Združenih držav naslavlja na narode Avstro-Ogrske, ki se jim je posrečilo, da so se osvobodili jarma avstro-ogrške vlade, sledeči oklic:

Ako smem kot voditelj množice vaših odkritih prijateljev vam reci, da je resnična želja in pričakovanje vseh prijateljev svobode na vseh krajih in posebno onih, ki jim je neposredna dolžnost, da pomagajo osvobojenim narodom pri izgradnji njih resnične svobode in da si bodo toliko voditelji kakor ljudstva nedavno osvobojenih dežel prizadevali, da se začete spremembe izvrše v redu, zmerno in z milino a tudi s trdnostjo, da se bodo zadrževala vsakoršna nasilstva in krutosti in da se prepreči, da ne bodo nikake nečlovečnosti umazali analov nove dobe popolnega reda. Znete, da morejo taki dogodki velike stvari, ki jih vsi želimo, le zavleči in zato se obračamo z zaupanjem na vas s pozivom: Da bi vezali sile, ki bi mogle ovirati ali ogroziti napredek svobode ali jo spraviti v slabo ime, ne smete.

Na Bavarskem proglasili republiko.

V Monakovem so se vršile minuli četrtek velike demonstracije. Vršilo se je zborovanje, ki se ga je udeležilo več stotisoč delavcev. Sklenili so, da morata takoj odstopiti cesar in prestolonaslednik. Takoj nato se je ustanovil delavski, vojaški kmetski svet, ki je proglasil republiko. Delavski in vojaški svet se je polastil vse pravne in politične oblasti. Neposredni povod za to je bil ukaz, da morajo vojaki zasesti Tirolsko, ker se ljudstvo boji, da bi se vsled tega podaljšala vojna.

Revolucija v Nemčiji.

Nemčija republika.

Minuli petek se je nemški cesar Viljem odpovedal prestolu, toda bilo je že prepozno. Revolucionarsko in republikansko gibanje je že zavzelo take dimenzije, da ga ni bilo več mogoče zaustaviti. V soboto je v Berlinu in drugih večjih mestih prešla vsa moč v roke delavskih in vojaških svetov. V naslednjem podajamo razvoj dogodkov:

Minulo soboto je delavski in vojaški svet v Berlinu proglasil splošno stavko. Vsi obrati stojijo. Velik del garnizije se je stavil s strojnimi puškami in topovi na razpolago. Socialna demokratija in neodvisni socialisti so prevzeli vladu in proglasili republiko. Za predsednika republike so proglasili socialnega demokrata Eberta. Po ulicah je zelo živo. Povsod se vidijo skupine vojakov in civilistov, ki razpravljajo o dogodkih. Povsod vlada mir. Tudi v Monakovem se je proglasila republika. Delavski in vojaški svet v Monakovem je izdal proglas, v katerem naznanja osnutje republike in da je dinastija Wittelsbach odstavljena. Tudi v večini drugih mest je oblast prešla na delavske in vojaške svete. Vojaštvo se pridružuje povsod revolucionarjem.

Ves preobrat se je izvršil razmeroma mirno. V Berlinu je neki častnik ustrelil nekega delavca. Povsod vlada red in mir. V petek so hodile po mestu številne patrolje, ki so se pa zdaj umaknile iz ulic. S poslopja »Vorwärts« vejejo rudeče zastave, a uredništvo je zastraženo. Povsod vlada veliko veselje. Wolfov biro je tudi pod nadzorstvom socialistov. Bavarski kralj Ludovik je odpotoval iz Monakova. Brunšviški vojvoda se je odpovedal prestolu. Ko so mu predložili dotični list v podpis, ni nič rekel marveč nagloma podpisal.

Pogoji za premirje.

Ententa stavi Nemčiji sledeče mirovne pogoje: 1. Premirje stopi v veljavo 6 ur po podpisu. 2. Belgija, Francija in Alzacija-Lotaringija se imajo izprazniti v 14 dneh. Čete, ki ostanejo po tem času še na onem ozemlju, se internirajo. 3. Nemčija mora oddati: 5000 topov, 30.000 strojnih pušk, 3000 metalcev min, 2000 letal. 4. Izpraznitev levega brega Rene, Mainz a, Koblenz-a, Kolina, ki jih zasedejo zavezniki v radiju 30 km globočine. 5. Na desnem bregu Rene 30—40 km nevtralnega pasa, izpraznitev v 11 dneh. 6. Iz levega brega Rene se ne sme nič odpelati. Vse tovarne, železnice itd. se morajo pustiti nedotaknjene. 7. Nemčija mora izročiti 5000 železniških strojev, 30.000 železniških voz in 10.000 avtomobilov. 8. Sovražne posadke v Nemčiji mora vzdrževati Nemčija. 9. Na vshodu se morajo vse čete umakniti za črto 1. avgusta 1914. 10. Nemčija se odpove brest-litov in bukareškemu miru. 11. Brezpogojna kapit. v Vshodni Afriki. 12. Povrnitev zlata belgijskih, ruskih in romunskih bank. 13. Vrnitev vojnih ujetnikov brez vzajemnosti. 14. Oddaja 100 podmornikov, 8 lahkih križark in 6 dreadnogtov; ostale vojne ladje pa se razorožijo in zastražijo po zaveznikih. 15. Prosta vožnja skozi Kategat. Odstranitev min in zasedenje fortov in baterij, ki bi mogle ovirati prevoz. 16. Blokada ostane še zanaprej. Nemške ladje se smejo še naprej upleniti. 17. Vse omejitve paroplovbe, ki jih je Nemčija odredila za nevtralce, se razveljavijo. 18. Premirje traja 30 dni.

Ogrska sprejela vse pogoje za premirje.

Dne 8. nov. je došlo odposlanstvo iz Ogrske, v Beograd v svrhu pogajanj za premirje. Grof Karoly je v imenu ogrske vlade pretical generalu d' Esperey spomenico, v kateri navaja med drugim, da se sedanja ogrska vlada ne upira ustanovitvi neodvisne češko-slovaške in jugoslovanske države. General Franchet d' Esperey je na spomenico kratko odgovoril ter rekel, da je Ogrska od vseh strani obdana s sovražniki, treba mu je samo migljaja, in Čehoslovaki, Rumuni in Jugoslavan bi razbili Ogrsko. Po posvetovanju so bili grofu Karolyu izročeni pogoji, pod katerimi sklene ententa premirje z Ogrsko. Premirje navaja 18 točk. Kot 1. točka je določeno, da mora Ogrska izprazniti vse ozemlje, ki se razteza do rek Samoš, Bistrica, do mesta Maroša-Vasarhely, ob reki Maroš do izliva v Tiso, zatem do črte Sabatka, Baja, Pečuh in do Drave do hrvatsko slovenske zemlje. 2. Ogrska mora demobilizirati svojo armado in si sme obdržati pod orožjem samo 6 infanterijskih in 2 kavalerijski diviziji. 3. Ententa ima pravico, da sme zasesti vsako strateško važno točko in so ji na rapolago vsa prometna sredstva, ceste in železnice na Ogrskem. 4. točka, uravnava železniška vprašanja. 5. določa usodo podonavske vojne mornarice.

Cesar Karel se bo — odpovedal prestolu.

Madžarski list »Az Est« piše, da se bo cesar Karel prav kmalu odpovedal prestolu. Nemški socialni demokratje to zahtevajo vedno bolj odločno njegov odstop, tudi nacionalci so se odločili, da pustijo pasti cesarja in celo v krogih kršč. socialcev se je v tem oziru mnogo spremenilo. Cesarjeva družina je v Schönbrunnu zelo potrta. Cesar je upal, da ga bo ententa držala. Cesar se namerava s celo družino preseliti v Švico. Jutri se po baje odločilo glede cesarjevega odstopa.

Prazni strahovi.

Ker so Italijani zasedli Trst in prodirajo dalje proti Ljubljani, je zavladovalo med našim ljudstvom veliko razburjenje in velik strah. Ne čudimo se, da nemški listi porabljajo to priliko, da nadaljujejo s svojim zastrupljajočim delom, hoteč zaneti med nami sovraštvo proti Italijanom in nezaupanje proti ententi, tudi se ne čudimo, da postane malodušno — priprosto ljudstvo, ki ne pozna položaja, čudimo se pa, da so celo izobraženci, ki obupujejo in mislijo, da je vse izgubljeno, ker Italijani prodirajo po našem ozemlju.

Zato smatramo za potrebno, da pojasnimo položaj, kakor je dejanski, da se naši ljudje ne bodo razburjali brez potrebe.

Znano je, da je Italija vedno zahtevala vso Goriško, Trst, Istro z Reko in večji del Dalmacije. V takozvanem londonskem paktu pa je ententa priznala Italiji vse to, kar je ta stavila kot pogoj za vstop v vojno. Pozneje je posegla vmes Amerika in Wilson

je postavil svojih znanih 14 točk, med temi tudi zahtevo o samoodločbi narodov, da se noben narod ali njegovi deli ne smejo proti njegovi volji držati v odvisnosti kake države ali prikloniti drugi državi, in da se mora italijanske meje urediti po jasno začrtanih narodnih mejah.

Trumbič pa je v nekem sporočilu naznanil, da londonski pakt sicer ni razveljavljen formalno, pač pa faktično.

S tem pa, da so vlade entente sprejele Wilsonovih 14 točk in druge njegove pogoje, je londonski pakt razveljavljen tudi de facto.

Da Italijani sedaj zasedajo naše ozemlje, so zato merodajni le vojaški in nikakor ne politični oziri. Tudi zasedejo Italijani naše kraje le v imenu entente. Umljivo je tudi, da so prišle najprvo laške čete, ker so one najbližje. Usoda casesenih pokrajin pa se bo odločila na mirovnem kongresu. Tu pa bo imel glavno besedo Wilson. Da pa Wilson misli resno, sledi iz izjave senatorja Lodge, ki je znan zaupnik Wilsona. Ta je na nekem shodu dne 2. t. m. izjavil, da Wilson ni imel nikakega upliva pri določevanju pogojev za sklep premirja, zato pa bo zastavil ves svoj upliv za uveljavljenje svojih načel pri sklepanju miru. To bi znalo zadoščati nam vsem, da se pomirimo in zremo brez skrbi v bodočnost.

Srbi prihajajo našim krajem na pomoč.

Zagreb, dne 7. novembra. V zaščito severnih jugoslovanskih pokrajin so odšli iz Zagreba prvi srbski in hrvatski oddelki.

Ententine čete korakajo proti severu.

Čete četverosporzuma marširajo v treh smerih v nekdanjo Avstro-Ogrsko. Prvi del tvorijo jugoslovanska armada, in se pomika proti Sarajevu, ki jo poveljuje Milan Pribičević. Drugi del tvorijo Srbi, ki bodo operirali v Bački in Banatu na Ogrskem. Tretji del so francosko angleški oddelki, ki korakajo proti Rumuniji in Ogrski.

Čehi na Ogrskem.

Čehoslovaške čete so v bližini Požuna vdrle na Ogrsko in zasedle nekaj krajev. Čehoslovaki se bližajo Požunu.

500 000 Čehov vpadlo v Nemčijo.

Dr. Beneš, zastopnik Čehoslovakov v Parizu je izjavil, da je pripravljeno za vpad v Nemčijo Čehoslovaška armada 500.000 mož.

Rumunske čete vdrle na Ogrsko.

Rumunske čete so dne 7. nov. udrle na Ogrsko, potokle posamezne ogrske posadke in prodirajo dalje na Ogrsko.

Dr. Korošec v Švici.

Češki odposlanci, kateri so se vrnili dne 5. novembra iz Švice v Prago, so poslali o naših odposlancih sledeče poročilo: Dr. Korošec, dr. Čingrija in dr. Žerjav se nahajajo še vedno v Švici, kjer, ostanejo še nekaj časa raditega, ker je dr. Trumbič zadržan in dosedaj še ni mogel tja priti. Vsi odposlanci so zdravi in pošiljajo pozdrave. Pogajanja z zastopniki zaveznikih držav potekajo ugodno. V začetku so naleteli na različne težkoče, katere pa so že skoro docela premagane, ter upajo, da pride v najkrajšem času do popolnega sporazuma. Naš narod naj bo popolnoma miren in naj zaupa svojim odposlancem, kateri bodo zastopali vestno njegove koristi in jih varovali. Podrobnosti še ni mogoče navesti, to pa je gotovo, da naša stvar stoji dobro in so nam ameriška, francoska in angleška vlada zelo naklonjene.

Krfski dogovor.

Pisalo se je mnogo o takozvanem krfskem paktu, ki sta ga sklenila dne 20. julija 1917 na otoku Krfu Nikola Pašić imenom srbske vlade in dr. Ante Trumbič imenom jugoslovanskega odbora. Sicer se je ta dogovor danes že preživel, a v glavnem bodo vendar veljala načela, izražena v 13 točkah tega dogovora. O vprašanjih, če bo naša Jugoslavija monarhija ali republika, pa bo odločala bodoča konstituenta. Glavna načela omenjenega dogovora so: Država se imenuje: Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Naslov vladarja bo: Kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vsa tri imena: srbsko, hrvatsko in slovensko, so enakopravna na vsem ozemlju kraljevine. Enakopravni sta tudi obe pisavi: cirilica in latinica. Vsa veroizpovedanja so enakopravna.

Ozemlje kraljevine bo obsegalo vsa okrajine, kjer živi naš narod kompaktno in brez vrzeli. To o-

zemlje se ne bo smejo okrniti na škodo celote.

Vsi državljani na vsem ozemlju kraljevine so enakopravni. Volitev poslancev se bo vršila na podlagi splošne, enake in tajne volilne pravice. Isto velja za volitve v občinske in druge administrativne korporacije. Ustavo bo po mirovnem sklepu izdelala konstituenta, ki bo izvoljena na podlagi splošne, enake in tajne volilne pravice.

Kaki nazori bodo prevladali na mirovni konferenci.

Nazori, ki jih ima Wilson o bodoči ureditvi sveta, so očče znani. In da Wilson ni osamljen, dokazuje izjava nekega diplomata napram dopisniku dunajsk. »Reichspost«. Omenjeni diplomat izjavlja tu med drugim, da mu je neki francoski general rekel: Francozi znamo nekaj o Tirolski iz svoje vojne zgodovine. Tu ni šale. Italijani so nespametni, ako so na Tirolskem preveč požrešni. Tirolska do Brennerja v italijanski posesti bi značila nakopičenje zadržeg. Italija pa se bo tej nalogi morala podvreči, če bo obstojala nevarnost, da bi Nemčija v bodoče utegnila svoje meje raztegniti preko Dunaja na Bozen. Treba Nemško Avstrijo razkosati ali pa da dobi popolno politično samostojnost in svobodo. To je pogoj miru, ki ga ne moremo opustiti. Nismo vodili te vojne, da bi dali Nemcem v roke prehode preko Alp in bila bi norost, ko bi se mislilo, da moremo olajšati mirovne pogoje za avstrijske Nemce in tudi za Nemčijo samo, ako smo dosegli tako velike uspehe, kakor je ustanovitev jugoslovanske države ob Sredozemskem morju in zapretje poti na Bagdad za Nemčijo. Na Nemčiji je, da ublaži te pogoje.

Pogajanja med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo.

Dne 7. nov. so se vršila v Gradcu z zastopniki Nemške Avstrije pogajanja z narodno vlado, katero so zastopali dr. Verstovšek, dr. Kukovec in član N. S. Kežžar.

Točke o katerih se je posvetovalo do 3. ure zjutraj so bile:

1. Železniški promet.
2. Promet z živili.
3. Transport vojakov.
4. Carine.
5. Varstvo patentov.
6. Trgovska komora.
7. Sodne zadeve.
8. Socialno zavarovanje.
9. Denarni zavodi.
10. Denarni promet.
11. Poštna hranilnica.
12. Žandarmerija.
13. Ceste.
14. Pošta, brzojav in telefon.
15. Varstvo privatnega imetja.
16. Dosedanji dohodki in izdatki.
17. Poslaništvo.

Odločilno besedo ima sedaj narodna vlada v Ljubljani, ki bo odločila ali se sprejme ta provizorična pogodba.

V tem slučaju se bo pogodba, sklenjena med gorej omenjenimi zastopniki, objavila.

Vojaški konji

se oddajo v rejo in sicer samo samostojnim posestnikom, ki se izkažejo s potrdilom okr. glavarstva ali občine. Pogoji se zvejo v artilerijski vojašnici v Mariboru, kjer bo tudi vsak dan oddaja konj od 8. uri zjutraj do 4. ure popoldne. Več o tem v Slov. Gospodarju. — Ker bo treba oddati še najbrž uprežno govejo živino, si naj kmetje oskrbijo sedaj vojaške konje za delo.

Strašna nesreča pri Stern-talu.

Hajdina, 8. nov.

Grozna nesreča se je dogodila v torek, dne 5. t. m. zjutraj po polnoči med postajama Stern-tal in Ptuj. Lokomotiva je privozila na postajo Ptuj s 3 oddelki vozov, a dolgega vojaškega transporta ni bilo nikjer. Šli so nazaj gledat strašen prizor, kakor če pade v kupeju med vožnjo zamišljenemu potniku v naročje krvavo truplo nesrečnega človeka, kateremu je skozi okno gledajočemu odtrgalo glavo. Vlak je skočil s tira in se pretrgal, ker se je pri enem vozu staro kolo potrla, kakor je kazala nesrečna sled v pesku in na tramovih. Ranjenih je bilo nad 100, mrtvih pa je 80 vojakov; prve so spravili v bolnico v Ptuj, a druge na pokopališče župnije Sv. Martina na Hajdini. Nesreča se je dogodila tik vojaškega vezba-

lišča na onem mestu, od koder je najbližnja pot na pokopališče.

Ta nečloveška vojna je res velikansko vezba-lišče mladih vojakov za pot na pokopališče! Kje so zdaj tisti »patriotični« povzročitelji in nič manj ne »patriotični« besedičarji tega ostudnega vezbanja? Zgodovina jih bo naštevala, a Bog jih bode sodil, vsaj večina še samo izmed teh 80 mrličev dviga proti nebu krvavo desnico in zahteva kazen za »patriotične« morilce. Kakšen strašen pogled na ta razmesarjena trupla! Glave odtrgane, polne krvi, grozeče in spačene, noge pa brez sledu krvi, ker dokončali so tek tega življenja. Ko so pogrebci, ki so spremljali mladenko k večnemu počitku, pozneje se približali k onim nesrečnežem, polastilo se je vseh krčevito ihtenje. Ni čuda, ako se človeka polasti groza, pa tudi ni čuda, ako so bili Hajdinčani prestrašeni, ko so v temni noči zaslišali strašno vpitje in obupne klice, pa so jih skrjala tolmačili kot divji krik številne roparske tolpe. Bog nas varuj take noči in rajne vojake večne teme! Naj v prihodnje sije rajnim ponesrečencem in nam luč božje milosti!

Politične vesti.

Mariborski svétnik dr. Orosel se je v soboto 2. nov. podal z izvoščekom v tujino spletkarit in se je sredi minulega tedna vrnil, da tolaži mariborske Nemce in posilince. Med prvimi je sklical sestanek nemško mislečih sodnih uradnikov. Radovedni smo, kdo se mu bo vsedel na limanice in s tem zapečatil svojo usodo. Saj so že vsi resni ljudje sprevideli, da Maribor nima bodočnosti, če se bo hotel razvijati v umetnem narodnem, gospodarskem in političnem nasprotju in sovraštvu z okolico in celim zaledjem.

Stebra mariborskega nemšta sta advokata dr. Orosel in dr. Mravlag. oba slovenskega pokolenjenja. Prvi je rojen v Šmarju in je sin slovenskega odvetnika, drugi pa sin slovenskega notarja pri Sv. Lenartu v Slov. gor., doma v Jastrebcih pri Središču, kjer se sedaj živijo njegovi sorodniki. Da sta sedaj najzagriženejša naša nasprotnika, je zakrivila nenarodna vzgoja in advokatska dobičkaželjnost.

Važne spremembe so se izvršile pri višem deželnem sodišču v Gradcu, pod čegar področje je spadalo celo Štajersko, Koroško in Kranjsko z okrog 50 odst. slovenskega prebivalstva. Z ustanovitvijo Jugoslavije je to nadsodišče izgubilo polovico svojega delokroga, za pravdne zadeve iz slovenskih pokrajin stvarno ni več pristojno. Formalno se je to pokazalo z zaprisego predsednika dr. pl. Pitreicha, njegovega namestnika dr. pl. Schmidta in višjega državnega pravdnika Amschla na ustavo Nemške Avstrije v roke poslanca Markhla. Tako imenovani slovenski senat tega sodišča, katerega predsednik je bil dr. pl. Schmid, je tudi že ustavil svoje delovanje. S tem so vse slovenske pokrajine, izvzemši Primorsko, izgubile svojo drugo, oziroma tretjo instanco. To je posebne važnosti za kazenske stvari, ker so šle pritožbe zoper sklepe okrožnih sodišč na višje deželno sodišče v Gradec. Kdo naj zdaj reši ugovor zoper obtožbo, zlasti če je obdolženec v preiskovalnem zaporu in je torej zadeva nujna? Vse kliče po skorajšnji ureditvi in reformi našega pravosodstva.

Pobožne želje. Nemški listi javljajo iz Dunaja, da vlada v jugoslovanskih krogih veliko razburjenje proti Italijanom, ki obdrže zase velika slovenska ozemlja. Prav na Dunaju vedo najbolje, kako je rapoloženje med Jugoslovani! Ta poročila vedo celo povedati, da je v Jugoslaviji celo odrejena mobilizacija proti Italiji. Kaka bedastoča! Verujemo, da bi Nemce strašno veselilo, ko bi se začeli mi klati z Italijani, da bi bili oni tretji, ki se smeje. Toda prepričani naj bodo, da jim tega veselja ne napravimo. Vsa sporna vprašanja med nami in Italijo bo rešila mirovna konferenca po Wilsonovih načelih.

Sv. Trojica v Slov. gor. v slovenskih rokah. O tem se nam še poroča: Tukaj ustanovljen Narodni svet si je izvolil predsednikom g. dr. Weixl, namestnikom g. Tinko Klemenčič, blagajnikom g. učitelja Kovačič, tajnici gđc. učiteljica Okorn, odbornikom pa gg. nadučitelj Mavrič, ravnatelj Fras, o. Alojzij, Zorman in Čauš. Županuje dr. Weixl. Vsi nemški napisi se morajo v 48 urah odstraniti. Ustanavljajo se nar. sveti za občine Porčič in Senarska, istotako »narodna straža«. Živela odbor slov. Sv. Trojica in njen prvi slov. župan!

Mariborski nemški sodni uradniki so včeraj zborovali in so baje sklenili, da ne bodo prisegli Jugoslaviji. Uradno še ta vest ni potrjena.

Deželna uprava. Glede deželne uprave Štajerske in avtonomnih skupnih zadev se je dogovorilo, da funkcionira tako dolgo vse po starem in po starih uradih, dokler likvidacijski odbor ne izvrši popolne likvidacije.

Neresnične govorice. Čujemo, da se govori po deželi, da se vrše v Mariboru veliki pokoji med Slovenci in Nemci in da so Nemci ubili 50 Slovencev. Te govorice so izmišljene. V Mariboru vlada mir in nobenemu Slovincu se ni skrivil las. V mestu je gospodar naše vojaštvo.

Tako je prav! V Št. Lenartu v Slov. gor. je bilo dne 5. t. m. zbiranje živine, katero bi bili morali kmetje oddati še po predpisih starih oblasti. A nikdo ni prignal nič. Nato so se kmetje podušili od občine do občine, da je le v njihovo korist, ako prostovoljno priženejo zahtevano živino, ker na ta način preprečijo nemire, rope in plenjenje, ki ravno kmetu največ škoduje. Kmetje so si dali dopovedati in so v petek dne 8. t. m. prignali skupaj 28 glav živine. To je lepo in prav! Na ta način v najtežjih časih najbolje podpirajo novoustanovljeno jugoslovansko domovino! Kmetje posnemajte ta vzgled povsod!

Včerajšnja zborovanja so se povsod lepo izvršila. V Št. Jakobu v Slov. gor. so ustanovili po rani službi božji narodno stražo in krajevni odsek Narodnega sveta. Straži predsedujeta župana gg. Peklar in Jager. Narodnemu svetu pa č. g. kaplan Županič Govorila sta vlč. g. župnik Kapler in urednik Žebot. — V Račah pri Pragerstem se je vršilo popoldne veliko zborovanje pri Kmetijski zadrugi. Predsedoval je framski župan Černej. Govorili so: poslanec Pišek, župnik Mihalič in urednik Žebot. Ustanovila se je narodna straža in krajevni Narodni svet za Fram in Slivnico. — Na obeh shodih je ljudstvo izjavljalo, da bo radevolje oddalo naši jugoslovanski vladi živino in živila, ker je velika potreba. — V Zerkovcih in v Jaremini pri Mariboru se je včeraj vršil ustanovni shod Narodne straže.

Radgonski okraj ostane slovenski. Nemški listi poročajo, da je slovenski Narodni svet izjavil po svojih odposlancih, da se odpoveduje mestu in okraju Radgona. Ta skop, da se je naznani potom lepakov v Radgoni. To poročilo v nemških listih je izmišljeno. Mi se nismo Radgoni nikdar odpovedali in Radgona bo tvorila del Jugoslavije.

V Ptujju so včeraj Madžari ustrelili nekaj oseb, Madžari so se namreč branili razoroženja. Mrtva sta tudi dva otroka.

Odhajajo . . . Namestništvena koncipista vitez Scherer v Slov. Gradcu in Anton Schelesnihar v Celju, dalje okrajni komisar dr. Paul Terglav v Mariboru so odšli v Gradec, okrajni komisar Viktor Kastner-Pöhr v Ljutomeru pa h glavarstvu v Weiz.

Proti vznemirjajočim govoricam. Ker so se razširile govorice, da hočejo bivši avstrijski generali zapreti narodno vlado v Ljubljani, je narodna vlada izdala proglas, v katerem izjavlja, da so te govorice neosnovane. Poveljnik soške armade maršal Borojevič je slovesno izjavil, da priznava neodvisno suvereno državo SHS. Poziv narodne vlade končuje z besedami: Državljan! Stoletja ste prenašali tujce na domačih tleh. Potrpimo še zadnjih 14 dni, da pojde preko nas val (vojaštva) in olajšajmo vojakom soške armade kot svobodnim državljanom njih narodnih držav prosto pot v njih svobodno domovino.

Jugoslovansko zborovanje na Pobrežju pri Mariboru. V petek, dne 8. novembra zvečer se je v gostilni g. Reibenschuh zbralo veliko število ljudstva iz Pobrežja in Zerkovc. Ustanovila se je za vsako občino narodna straža, izvolil odbor in določili poveljniki. Na shodu so govorili dr. Leskovar, dr. Ravnik, Žebot, Krepek in drugi. Ljudstvo je z napetostjo poslušalo izvajanja govornikov. Ni bilo ne enega človeka v nekdanj »vsenemškem« Pobrežju, ki bi bil ugovarjal ali izjavil, da je nezadovoljen z ustanovitvijo Jugoslavije. Jugoslovansko zborovanje na Pobrežju je pokazalo, kako potrebna so taka zborovanja, da se ljudstvo pouči o vsem potrebnem.

Boljševiki in Nemčija. Tudi debelo prijateljstvo med boljševiki in Nemci je končalo. Boljševiki so hoteli potom ruskega poslaništva utihotapiti v Nemčijo revolucionarne letake. Slučajno pa se je neki zaboj s takimi letaki odprl in tako je prišla vsa reč na dan. Nemška vlada je nato dala boljševičkemu poslaništvu razumeti, da je najbolje, ako pobere sila in kopita. Joffe in družba so nato tudi zapustili Berlin. Obenem je pa tudi Nemčija odpoklicala svoje poslaništvo iz Rusije.

Boljševiki v zadregi. Nemčija in bivša Avstro-Ogrska sta se imeli za popoln poraz Rusije zahvaliti le agitaciji boljševikov, ki so s svojo agitacijo popolnoma razkrojili rusko armado ter končno sklenili sramoten brest-livčevski mir. V zahvalo zato je

Nemčija potem boljševike, ki so bili itak v njeni službi, podpirala, da so mogli vzdrževati svojo strahovlado vsaj v enem delu Rusije. Vzlic temu pa so poskusili boljševiki zanesti svoje ideje tudi v Nemčijo. Ko je nemška vlada sprevidela, da jej postaja ta agitacija nevarna, je pretrgala svoje stike z boljševiki. Ti so sedaj v največji zadregi, ker se brez zunanje pomoči nikakor ne morejo vzdržati. Zato bi pa radi napravili mir z entento. No, ententa se z boljševiki gotovo ne bo pogajala drugače, kakor z Villiomom. Zahtevala bo brezdvomno njih odstop. Dnevi boljševikov so torej vsekakor šteti.

Judovsko ministrstvo v Palestini. Londoaski listi poročajo, da namerava angleška vlada sporazumno z vladami ostalih ententinih držav ustanoviti za Palestino posebno, takozvano judovsko ministrstvo. Za ministrskega predsednika novega judovskega ministrstva bo imenovan vodja ameriških Judov, Brandeis.

Tedenske novice.

Manifestacija v proslavo dr. Korošca pri Št. Juriju ob Ščavnici v nedeljo, dne 17. nov. Ob pol 9. solarska sv. maša. Ob 9. uri slovesna služba božja s slavnostnim cerkvenim govorom. Po službi božji se udeleženci zberejo na trgu. Nato odhod na rojstni dom dr. Korošca. Tam govor, petje in godba, prosta zabava. Ob slabem vremenu slavnost sploh izostane.

„Male Novice“ izhajajo vsak torek, sredo in soboto ob 4. uri popoldne. Dobijo se v Cirilovi tiskarni in tobačnih trafikah izvod po 10 vin. Po pošti se ne pošiljajo.

Na državni gimnaziji v Mariboru se zopet prične redni pouk v sredo, dne 13. t. m. Zamude vsled morebitnih prometnih ovir se bodo opravičile.

„Danica.“ Slovensko katoliško akademsko društvo „Danica“ na Dunaju je na svojem rednem obč. zboru dne 3. t. m. sklenilo, da premesti svoj sedež v Zagreb, kamor spravi ves svoj inventar, kakor hitro bo to mogoče. Ker je društvo opustilo svoje dosedanje stanovanje na Dunaju in so vsi „Daničarji“ odpotovali v domovino, prosimo, da se vse, kar se tiče „Danice“, pošilja na naslov: E. Fugina, techn., Kranj.

Maršal Borojevič je priznal jugoslovansko armado ter dovolil vsem pripadnikom soške armade, ki imajo domovinsko pravico v jugoslovanskem ozemlju, da smejo nositi jugoslovansko kokardo.

Darovi za Narodni svet v Mariboru. J. Gril v Gradišču 200 K, Ana Draz v Gradišču 100 K, Mar. Vodovnik v Gradišču 200 K, Ciril-Methodova podružnica v Ljutomeru 2400 K, An. Vertnik v Mariboru 100 K, Fr. Vnuk pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. 200 K, Bralno društvo v Gornjemgradu 50 K, Fr. Zdobšek, župnik pri Sv. Juriju ob Taboru, 100 K, Got-hard Ferme, župnik v Novištifti, 170 K, Florijančič Jakob 20 K, Frangež Jernej 20 K, Frangež Franc 20 K, Vernik Hnton 20 K, Potočnik Janez 20 K, Polak Franc 50 K, č. g. Adam Grušovnik 20 K, Pavline Marija 4 K, Jeras Ernst 10 K, Strle Ludv. 10 K, Gselman Jožef 20 K, Ob ustanovnem shodu N. S. za mareberški okraj v Vuhredu dne 27. oktobra pe okrajnem blagajniku darovali p. n. gg.: Pahernik Franc, Vuhred, 300 K; Podlesnik Anton, Ribnica, 200 K; Mravljak Peter, Vuhred, 100 K; dr. Ozvald Karel, Brezno, 100 K; Jenčič Franc, Ribnica, 50 K; Oset Miloš, Muta, 50 K; Čas Maks, Brezno, 50 K; Kas Josip, Janžev vrh, 50 K; Držečnik Luka, Ribnica, 50 K; Lorenčič Vinko, St. Ožbalt, 30 K; Hrasovec Hinko, Vuhred, 30 K; Zabovnik Ivan, Ribnica, 20 K; Peitler Jožef, St. Primon, 20 K; Kaiser Ivan, Brezno, 20 K; Gracej, Vuzenica, 20 K; Lampret Ivan, Brezno, 20 K; Uršnik, St. Primož, 10 K; Vresnik, St. Primož, 10 K; Dobnik 10 K; Mežner 10 K; Peruš 10 K; Kogelnik Mihael 10 K; Zgerm 10 K; Grubelnik 10 K; Brdinšek 2 K; Ferk 2 K; Pušnik 2 K; Neimenovan 2 K; Ozvald Dragica 1 K; Franja Srp, posestnica v Počehovi, 10 K; Matevž Stern, Koprivnik, 10 K; Neimenovan vojak v Mariboru 3 K; č. g. župnik Jernej Frangež, Sv. Marieta ob Pesnici, 100 K; Alojzij Bračko, posestnik pri Sv. Juriju ob Pesnici, 100 K.

300.000 avstro-ogrskih vojakov in 5000 topov so Italijani uplenili o priliki zadnje ofenzive.

Za stradajočo jugoslovansko dečo so nabrali Hajdinčani 700 K.

Premog. Opozarjamo vse kroge, ki morajo oskrbeti premog za javne zavode, da se obračajo v tej zadevi naravnost na zastopnika Narodne vlade — stotnika Gombača v Celju.

Razoroženje vojakov. Častnikov se ne sme razorožiti, pač pa mora moštvo oddati orožje.

Poštna hranilnica bo poslovala kakor do zdaj še tudi zanaprej, dokler jugoslovanska vlada ne sklene kaj drugega. Denar se torej more vedno še pošiljati s položnicami.

Vožnja po železnici. Med jugoslovansko in nemško-avstrijsko vlado so se v Gradcu dogovorili glede potovanja na železnici; vojakom se ne sme vzeti obleka, obuvalo, reči iz žepov, nahrbtnik in njegova vsebina ter druga ročna prtljaga. Pustiti se jim mora tudi živil za približno 14 dni. Civilnim osebam se varuje osebna lastnina in se dovoli zmer-

Ljudje! Skrbite za red in mir!

na množina živil. Ta dogovor še morata potrditi obe vladi.

Kuhanje žganja. Narodna vlada v Ljubljani razglasa, da je kuhanje žganja odslej dovoljeno brez posebnega oblastvenega dovoljenja.

Cene za žito in krompir. Narodna vlada v Ljubljani je določila te-le cene za žito: pšenica, riž, ječmen, oves, koruza, proso, ajda 1 K 1 kg, fižol 2 K, krompir 60 v. Te cene veljajo za zdravo blago, ki se odda prostovoljno. Za s silo odvzeti krompir je cena 50 v.

Provedet s sadjem je sedaj v Jugoslaviji prost. Prepovedano pa je izvažati sadje brez dovoljenja preko mej naše države.

Sladkor za sladkanje vina je ves zasežen za hrano, ker sladkorja radi težkoč na železnici primanjkuje.

Kože, svinjske, telečje in goveje, smejo kmetje od zdaj zanaprej brez vsakega dovoljenja dati usnjarem v delo.

Klanje svinj. Za naprej do preklica ni treba več prositi dovoljenja za klanje svinj.

Moka se je nakazala mariborskemu mestu in celemu okraju za dalje časa. Zdaj mora torej vsak dobiti moko in kruh na svoje karte.

Prehrana v Mariboru. V mestnem prehranjevalnem svetu sta od novembra naprej kot zastopnika Narodnega sveta dr. A. Jerovšek in prof. dr. Poljanec. Slovence opozarjamo, da je uradnikom v mestnem prehranjevalnem uradu in mestnim nastavljencom, ki prodajajo za mesto živila, strogo zabičano, da se morajo uljudno obnašati, da morajo ljudem iti na roko, da jih ne smejo izzivati, da morajo biti popolnoma nepristranski in se ne smejo ozirati ne na narodnost in ne na stan.

Po konje v Ljubljano! Kmetijsko ministrstvo v Ljubljani je izdalo poziv Štajercem, Koroščem in povsod tistim, ki konje rabijo, da naj od novo v postavljenih okrajnih glavarstev legitimirani zaupniki takoj pridejo v Ljubljano po večje trope konj v svrhu razprodaje ali prevzema v revo v svaštvo okoliših proti naknadnemu obratovanju.

Častniki in vojaki v 22. sredstev. Na Dunaju je 1600 častnikov in vojakov v 22. avstrijske mornarice ter 12.000 mornarjev, kurjačev itd., ki so popolnoma brez vsakih sredstev. Nočejo jim izplačevati plač in pristojbin z izgovorom, da avstro ogrske mornarice ni več.

Mir se mora na vsak način vzdržati. Nova vlada bo skušala to doseči z vsemi silami. Mi moramo vzdržati red in mir ter storiti vse, da naša zemlja ne bo trpela vsled roparskih tolpa. — Stori vsakdo svojo dolžnost!

Denar ne shranjujte doma temveč ga naložite raje v hranilnico, ali pa odplačajte dolgove. Ne kateri so iz strahu pred 9 vojnimi posojilom držali denar doma. Ta strah je prazen, ker denarja v posojilnicah nihče ne bo rekviriral.

Strojnik-tiskar se takoj sprejme v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Dopis.

Pobrezje pri Mariboru. Danes zjutraj smo našli boljše oblečenega, neznanega vojaka ležati mrtvega pred pokopališčem. Pravijo, da se je zastrupil radi tega, ker je našel pri svoji vrnitvi iz bojišča ženo — pokopano.

Selnica ob Dravi. Dne 25. oktobra je na posledica španske bolezni, prevedena s sv. zakramenti, res vzgledno pripravljena na smrt, preminula 25-letna, pridna Marijina družabnica Katarina Pipuš, p. d. Blečičeva. Pogreba, ki se je vršil v nedeljo, dne 27. oktobra, po poznem sv. opravilu, se je udeležilo mnogo ljudi in lepo število beloblečenih in drugih sovrstnic. Draga Katarina, dobro si se bojevala ter si tudi priborila venec lepe zmage pri svojem ženinu v nebesih. — Dne 26. oktobra pa se je preselila v večnost goriska begunka gospa M. Caharja v 39. letu svoje starosti. Previdena s sv. zakramenti je sledila svojemu pred enim tednom umrlemu možu, vojaku, ki je umrl na španski bolezn in vojaški bolnici v Mariboru. Bila je razumna, prijazna in pobožna gospa ter priljubljena pri vseh, ki so jo poznali. Revi ni bilo več videti svojega dsma, ki ga je morala vsled vojne zapustiti in na kojoj vrnitvi se je zelo veselila. Upajmo pa, da se je snidla s svojim možem tam na onem svetu v lepem rajskem domu. — Pri nas precej ljudi boleha na gripi, ali španski bolezn. Treba se je pri tej bolezn pridno varovati prehlajenja, zavzivati mnogo rdeče pese, nositi pri sebi česenj in pridno kaditi s smoljem in z duhovnim kadilom molitve, da bi nas ljubi Bog obvaroval nalezljivih bolezn.

Ljutomer. V Vogričevih je dne 27. oktobra umrl po kratki španski bolezn mladenič Janez Rep v četrty mladosti. Še le 21 let star. Pokojnik je služil pri 87 pešopolki ter je bil pred poldrugim letom na

Tirolskem od sovražne granate v roko ranjen. Zlečil se je po enem letu toliko, da je prišel domov na dopust. Rajni je bil edini sin svojih staršev, torej glavna opora domačega gospodarstva. Bil je povsod priljubljen in spoštovan mladenič. Kako se je veselil našega narodnega vstajenja! Staršem in edini sestri naše sozaljje!

Sv. Marijeta niže Ptuja. V naši župniji so je izvanredno hudo razširila španska bolezn. V enem tednu jih je umrlo 27 in sprevidenih s sv. zakramenti jih je bilo vsled te bolezn v enem tednu 49. Posebno so bile žrtev te opasne bolezn mlada dekleta. Kuce, lakote in vojske, reši nas, o Gospod!

Sv. Križ pri Slatini. Grozno gospodarji španska bolezn tudi pri nas. V premmogih hišah ležijo skoro vsi in vse delo močno zaostaja. Meseca oktobra je bilo 40 mrličev, med njimi 4 vojaki iz tukajšnje bolnišnice Rdečega križa. Zelo nanaglo ma je umrla dne 24. oktobra Matilda Novak iz Čerovca. Imela bi se ravno omožiti, a namerila pred oltar je šla v grob. Z njo izgubi križevska Dekliška Zveza svojo razumno predsednico, spretno igralko in govornico. — Isti dan je umrl Anton Ogrizek, župan občine Tokačevo. Bil je nemškega mišljenja in je balje pravil, da se bo izselil, če pride Jugoslavija. Bog bo di milostljiv vsem rajnim!

Slovejgradec. S tem, da je odbor Narodnega sveta za okolico Slovenjgradec prevzel tukaj v svojo oblast in upravo okr. glavarstvo, občino, pošto in zandarmerijo je naše mestece v resnici slovensko. Vendar je v mestu samem veliko pomanjkanje delavnih narodnih moči. Dela je ogromno in vsega ne more zmagati samo par rodoljubov. Zato je treba skrbeti, da se takoj posarbi za delazmožne ljudi. Drugod je učiteljstvo narodno in steber vsega narodnega življenja. In pri nas? Vodja tukajšnje okoliške šole, vpokojeni ravnatelj F. Vrečko, se je v šoli pred otreci izražal: »Kaj hočejo ti bindišarji z Jugoslavijo? In še pred par dnevi je ta mož bil mnenja, da ni goče, da bi se ustanovila Jugoslavija. Njemu vreden sodrug je učitelj Runovec, ki se je do sedaj le skodoželjno smejal vsemu našem delu in politiziral po najnovi zagroženih nemških gostinjah. Nobenemu tu ni uspelo podpisati povelja za delazbojke. Kot tretji, vzgojitelj narodne mladine je nadzornik Schechel, ki je bil sele pred kratkim imenovan za nadučitelja na tukajšnji šoli in je kot nadzornik prost pouka. Pozivljamo vse tri, da nemudoma prostovoljno odpo vejo službo na tej šoli in gredo službe iskai med vredne jim bratce! Takl ljudje ne smejo vzgojevati naše mladine in opozarjamo Narodni svet v Ljubljani, da takoj napravijo v tem oziru red! Mi zahtevamo odločnih narodnih učiteljev v takih krajih! Kaj je z nemško štirirazrednico? Imajo res nemških otrok samo par.

[Nekaj o čeških Nemcih.

O nemški kulturi smo slišali že mnogo ne samo iz ust naših neprijateljev, ki nas ponižujejo, nego tudi od svojih lastnih ljudi, ki natihoma priznavajo v pokornosti premoč nemškega duha.

Radi tega je potrebno kritično premotriti kulturo Nemcev. Kdor sliši kaj o nemški kulturi, misli nehoti na njene vrhovne pojave: imenuje se Goethe, Schiller, Wagner, misli se na razširjeno nemško trgovino, na uspešno nemško obrt.

Razdelimo svoje premočvanje na dvoje: govorimo o kulturi Nemcev vobče, a na drugi strani o kulturi avstrijskih Nemcev, osobito o Nemcih na Češkem.

Avstrijski Nemci so panoga nemškega naroda, ki ne more zahtevati samostojnosti. Na Ogrskem je slišati v sosesčini Madžarov Nemce, da brez pomisleka in brez odpora reko: materinski jezik mi je sicer nemški, ali jaz sem Madžar! Kajti vedo, da so v manjšini in se udajajo prostovoljno počasnemu umiranju, da tako napravijo svoje zaveznike Madžare močnejše.

V Cislajtaniji pa se čutilo v večini, vsaj v relativni, pa zato skušajo ostati gospodarji. Kjer so res v večini, skušajo druge asimilirati, kjer so v manjšini, si jo skušajo ohraniti.

Kvalitativno so avstrijski Nemci daleč za »rajhovskimi.« Slavo nemškega imena drži le Nemec iz rajha. Na polju umetnosti srečavaš imena rajhovskonemška: nemška literatura bi nikakor ne trpela, če bi se črtalo iz nje, kar je bilo skovano na Avstrijskem. Antologija avstrijsko-nemških pesnikov vzbuja preč pomilovanje nego občudovanje. Ilustrirani in humoristični listi, kolikor so nekaj vredni, se tiskajo v rajhu. Humorističnih produktov dunajskih se spodobni Nemec sramuje. Knjižnemu trgu nemškemu stoa na čelu Linsko, Stuttgart, umetnost obvladujejo Monakovci in v drugi vrsti Berlin.

* Ta članek, ki je izšel v 40. številki II. letnika v Pragi izhajajočega uglednega tednika »Narod«, prinašamo v razumevanje razmer med Čehi, ki zahtevajo na podlagi samoodločbe narodov ustanovljenje lastne države v okviru zgodovinskih mej, torej delo na z nemškim prebivalstvom.

Nemci na Avstrijskem imajo štiri visoke šole, na katerih je zaslula marsikatera znanstvena kapaciteta. Toda tudi ta slava pobledi, če jo pogledamo bliže. Brez toka, ki je brez prestopka, prihajal z rajna ter povzdignil duševno rodovitnost, se marsikateri pojav na znanstvenem polju ne more misliti. In preštejte dalje, koliko korifej dunajske univerze je bilo Čehov ali vobče Slovanov! Dosti je imenovati K. Jirečka, Skodo, Rokytanskega, Alberta, Jagiča itd. Ti možje so dvignili slavo dunajske univerze, njih spisi so obogatili znanstveno literaturo nemško. Konečno je bilo tudi med onimi avstrijskimi generali, ki so poveljevali nemski, kolikor so bili pravi strategji, mnogo Slovanov, glavno Hrvatov.

Toda tu imamo še eden živelj, mnogokrat podcenjevan, ki je Nemce dvigal in jih drži na višini: to so židi. Brez židov praškega nemštva ni misliti, brez židov se Deutschböhmen strašno skrči. Nemška univerza v Pragi, nemško gledišče, nemške srednje šole so brez židov nemogoča stvar. Praško nemštvo in nemstvo v vseh deželah češke krone živi v bistvenem delu po milosti židov.

In odtod pridemo k nemstvu v najširšem smislu.

Ne samo naše nemštvo avstrijsko in v deželah češke krone stoji in pade z židovstvom, nego tudi nemški narod vobče se ima za svojo slavo in velikost.

Teh žalostnih izkušenj imamo več kot dovolj in mnogo, premmogo zahvaliti židom. Smelo se more reči, da razven Madžarov ni noben narod tako navezan na židovstvo kakor nemški. Pripomnite mi morda, da je Poljska bolj prepletena z židovstvom; toda poljski žid vendar ni Poljak, poljska literatura ni židovsko delo. Poljski narod bi eksistirail tudi brez židov in morda boljše nego ž njimi! Nemštvo na Ogrskem je zato oslabelo, ker so židi Nemce opustili. In Nemci se tega dobro zavedajo, da jih čaka podobna usoda tudi v drugih deželah, če se življenje politična konstelacija. Dobro vedo, da je spremenje in prijateljstvo židov njihovo življenje. Ta zavest jih muči, in se zato sramujejo. Zato tuintam oprezno renomirajo in antisemitizmom. Ta ni bil pri njih nikdar odkrit in ni nikdar dolgo, da ni bil pri njih ga je porabil, da se je po njem povsod na višino; toda zavjere ga je takoj, ko je postal žuban dunajski, Nemci tuintam začelo z antisemitizmom, da bi svetu pokazali, da so tudi avstrijski Nemci na svetu, aliočkolik za svet o sebi izdobrazi, da bi se jim židi kot naj res izneverili, kar bi bila za nje katastrofa.

(Tu je praška cenzura črtala 10 vrst v »Narodu.«)

In vendar je bil nemški narod že pred vojsko nosivec znakov, ki so brezdvomno pomenjali notranji razkroj, propadanje, degeneracijo. Začetek propadanja pri posamezniku in pri celem narodu je trenotek, ko dospje njegova domišljavost in samozavest do te višine, da izgubi poznavanje samega sebe, autokritiko. Te slavohepnosti so bili Nemci pred vojno prevzeti. Nemška zgodovina je izgubila že celo znanstveno ceno: služila je le še kot nacionalno agitatorično sredstvo. Enako je bilo z zemljepisjem, z literarno-zgodovinskimi knjigami in s pravniškimi. V zadnjem času ni bilo mogoče čitati niti matematične, astronomske ali zdravniške knjige, ne da bi bravec napolnila z gnusom in odporom nad šovinistično vsebino, ki se je rinila vsaj v predgovoru drzno v ospredje.

Do bolezn stopnjevana samozavest dosegla je ogromno višino in potem je moralo nastopiti in je tudi nastopilo hiranje.

Nemci zovejo svoje nasprotnike k posvetovanjem in se hočejo pogajati. Vemo, koga imamo pred seboj! Če bi se čutili močne, se ne bi pogajali. Pogajamo se z narodom, ki hoče, prevzet slavohepnosti, varati svojo okolico in še sebe. Pogajamo se pa z vejo njegovo, ki je najmanj številno in najmanj znamenito.

Kaj hočete storiti s češkimi Nemci?

Na to odgovarjamo: Kdo so, kaj so češki Nemci in koliko jih je pravzaprav?

Baje tvorijo tretjino prebivalstva v kraljestvu. Verneje to? Sestavljajo jih židi, nemški uradniki, vojašvo, ljudje, ki se morajo delati Nemce radi kruheka, in potem nekaj pravih Nemcev.

Prve tri kategorije se znatno redčijo že sedaj, pri provedeni spremembi ustave izginejo popolnoma. Potem ostane tretina, nego petina prebivalstva. In se ta delček razkropljen, brez geografičnega stvara in enote, hoče, da se ga rešpektira, zahteva biti samostojen? Hoče za sebe zemljo, ki je že zato naša, kar na njej žive ljudje, ki so doslej tvorili manjšino, ki pa bodo tvorili pri pravičnem izvajanju zakonov, pri poštemem ljudskem štetju močne volivske zbere in se bodo na mnogih mestih uveljavili kot večina.

Deutschböhmen, po mehur od milne pene, je enostavno prečvara, podprta po pristranskem ljudskem štetju in po volitvenih manipulacijah.

Za tako ga je treba smatrati in po tem treba z njim ravnati!

Osebnl vlaki med Mariborom in Ljubljano. Iz Maribora proti Trstu vozijo sledeči vlaki: štev. 31 prihod v Maribor 6.45 zvečer, odhod 7.35 zvečer; štev. 35 prihod v Maribor 7.33 zjutraj, odhod ob 8.12 zjutraj; proti Dunaju: vlak štev. 32 prihod v Maribor 7.41 zvečer, odhod 8.35 zvečer; vlak št. 34 prihod v Maribor 4.43 zjutraj, odhod 5.23 zjutraj.